

Samen de klus klaren:
spel, zang en dans
examineren met
objectieve criteria

15 artiestenopleidingen op één lijn in examinering

‘Laat iemand iets spelen en we hebben daar allemaal een andere mening over.’ Of toch niet? ‘Creatieve jongens’ van vijftien mbo artiestenopleidingen werden het samen eens over harde criteria en zijn samen tot valide en betrouwbare examenproducten gekomen. Waar je ook afstudeert: iedere student krijgt bij deze opleidingen een gelijke kans om te laten zien wat hij kan. Of je nu in Amsterdam studeert of in Groningen. Peter van der Linden, docent bij de acteursopleiding aan ROC Tilburg, vertelt over hoe ze samen zo ver zijn gekomen.

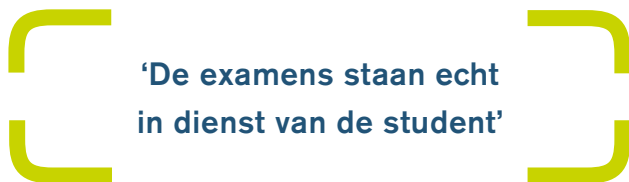
Jody van den Tillaart

Hoe is jullie samenwerking tot stand gekomen?

‘Drie jaar geleden kwamen de nieuwe kwalificatiedossiers uit in het mbo. De artiestenopleidingen zijn relatief jonge opleidingen en hebben een geschiedenis van gezamenlijk overleggen in het ArtA-overleg (Artiest Achterban). Daaruit kwam de behoefte naar voren om samen examenproducten te ontwikkelen. Je examens moet je in de toekomst toch extern laten valideren, dat is weer een extra slag. Door gezamenlijk te ontwikkelen ben je dat voor. Er is toen een projectgroep gevormd vanuit twee opleidingen: Marianne Toussaint van de Herman Brood Academie vertegenwoordigt de muziekpoot en ik de acteur- en theaterpoot. Er zijn twintig Crebo-erkende artiestenopleidingen. Daarvan zijn er vijftien aangehaakt, dus het draagvlak is groot.’

Hoe pak je zo'n monsterklus aan?

'We hebben een projectplan geschreven en zijn gaan zoeken naar een geschikte partner om de examens mee te ontwikkelen. We hebben toen Bureau ICE in de arm genomen, omdat we hun aanpak een gunstige manier van werken vonden. Kleinere scholen met weinig mankracht kunnen hun personeel niet zo gemakkelijk vrij roosteren, dus vonden we het fijn om het constructie- en schrijfwerk uit handen te geven. Zo hadden we volledig de handen vrij voor de inhoudelijke input. Er is een projectgroep samengesteld met mandaat, die de écht inhoudelijke beslissingen weer terug heeft gelegd in de achterban om te zorgen dat het proces niet te lang zou gaan duren: een groep

basisdeel en diverse groepen profieldelen: acteur, danser, muzikant en musicalperformer. We hebben daarvoor gezocht naar mensen met een brede kijk, die niet naar een enkele opleiding kijken, maar naar wat er nodig is voor opleidingen in het hele land. Bij alle vergaderingen is dat het uitgangspunt geweest. Het moet werken voor de opleidingen in Amsterdam, maar ook in Groningen. De consequentie daarvan is dat er nog een aantal correctieslagen achteraan zijn gekomen. Zo hebben we niet alleen examenproducten geconstrueerd die goed aansluiten bij verschillende opleidingen en contexten, maar hebben we er ook voor gezorgd dat het proces valide en transparant was.'

Hoe hebben jullie de examenproducten ingestoken?

'Ons uitgangspunt was: er ligt wel een dossier, maar we gaan ook echt naar de beroepen kijken. Hoe verhoudt zich dat in de praktijk? We wilden alle mogelijkheden open laten, ook als dat betekende dat we kerntaak overstijgende examens zouden krijgen. Voor scholen kan dat lastig zijn, administratief. Als je al tientallen jaren op een bepaalde manier examineert en de logistiek en infrastructuur van je opleiding is daarop gebouwd, dan ga je dat niet zomaar even omgooien. Het levert een spagaat op wanneer je een breed gedragen examenproduct wil maken, maar weer niet zo breed dat het geen kaders stelt. Dat is een aardige zoektocht.'

Tegen wat voor verschillen tussen opleidingen liepen jullie bijvoorbeeld aan?

'Sommige acteursopleidingen doen bijvoorbeeld bijna alles geïntegreerd. Dat betekent bijvoorbeeld dat een acteur niet alleen speelt, maar ook zijn eigen voorstelling leert verkopen.

Dat toetsen ze ook geïntegreerd. Bij ons in Tilburg doen we dat niet. In Amsterdam zijn er bijvoorbeeld veel kleine theatertjes en dus ook meer mogelijkheden om op zo'n manier te werken, maar dat is in andere steden niet altijd zo. Een aantal opleidingen profileert zich juist meer als opleiding waar je leert maken en/of regisseren. Dat staat niet met zoveel woorden in het kwalificatiedossier. Maar als je je hele opleiding hieromheen hebt ingericht en er is ook een speelplek, dan moet je je examens dus zó inrichten dat die makerspoot apart benoemd kan worden en dat je dat in een apart examen borgt. Ook bij de muziek- en dansopleidingen liepen we tegen dit soort verschillen aan.'

Hoe gaan jullie de examens borgen?

'De meeste opleidingen brengen de examens onder bij Bureau ICE. Op die manier voorkom je dat iedere opleiding de examens zoals die er nu liggen gaat aanpassen naar eigen inzichten. Dan gaat iedereen maar knippen en plakken wat 'ie wil. Via Bureau ICE worden de examenproducten jaarlijks geëvalueerd en vastgesteld. Daarnaast kun je de examens digitaal afnemen en is er een koppeling met je studentadministratiesysteem mogelijk.'

Gaan jullie ook nog aan de slag met de keuzedelen?

'Dat zou een volgende stap kunnen zijn. Bij veel opleidingen zijn de keuzedelen generiek, dus dat kun je dan nooit meer inkleuren naar je dossier. Maar er zijn wel keuzedelen specifiek voor artiestopleidingen. Stemacteur is daar een bijvoorbeeld van, simulatie acteren of theaterteksten schrijven. Daarvan zou je kunnen zeggen: ook die examens gaan we samen ontwikkelen. Maar dat is een volgende stap.'

Wat is het grootste succes geweest?

'Het is zo bijzonder dat zoveel scholen ertoe in staat zijn om gezamenlijk examenproducten op te zetten. Het zijn allemaal scholen met 'creatieve jongens', waarvan je vooraf misschien denkt: die gaan alle kanten op, alle toetsen en examens zijn subjectief. Laat iemand iets spelen en dan hebben we daar allemaal een andere mening over. Hoe ga je daar nou harde criteria voor opstellen en hoe word je het dan ook nog met zijn allen eens? Maar de competenties waar je naar kijkt blijven uiteindelijk hetzelfde. De beoordelingen zijn zo ingericht dat het mogelijk is om je eigen casuïstiek en je eigen situatie in te brengen. De examens staan echt in dienst van de student, want waar je ook afstudeert: je krijgt een gelijke kans om te laten zien wat je kan. In de inkleuring van de opleidingen zit nog steeds verschil, maar niet in de competenties waarmee de studenten van school af komen.'

De auteur is adviseur Marketing & Communicatie bij Bureau ICE